

Nepíší-li se tato slova dohromady, **plurálové -s / -x** mají obě části, jedná-li se:

- o souřadně spojená substantiva, *např.*: les chefs-lieux, les choux-fleurs
 - o souřadně spojená substantivizovaná adjektiva, *např.*: les sourds-muets, les nouveaux-riches, les derniers-nés
- ALÉ:** les nouveau-nés (nouveau je zde chápáno jako příslovce)
- o substantiva s adjektivním přívlástkem, *např.*: les petits-enfants, les beaux-frères

Plurálové **-s / -x** nemůže být:

- u podřaděného substantiva s funkcí přívlástku s předložkou *vyjádřeno*: les pommes de terre, les verres à eau, les chefs-d'œuvre, či *zamlčenou*: les timbres-poste, des appareils photo, les cafés crème, les stations-service...

o imperativu:

les lave-linge les gratte-ciel
 les casse-noisettes des porte-monnaie
 les tire-bouchons des sèche-cheveux

(Podstatné jméno těchto složenin přibírá znak plurálu v závislosti na jeho významu.)

ani u jiných slovesných tvarů, které jsou součástí složených substantiv či je vytváří, *např.* neměnné le savoir-faire, le savoir-vivre

o příslovci a u předložek:

les arrière-pensées, les sans-abri, les après-midi (*připouští se i les après-midis*)

- event. u dalších spojení: les va-et-vient, les on-dit, les tête-à-tête...

38 ■ ■ ■ MNOŽNÉ ČÍSLO PODSTATNÝCH JMEN PŘEJATÝCH

- Podstatná jména cizího původu běžně užívaná přibírají zpravidla plurálové **-s**: des agendas, des albums, des biftecks, des concertos, des opéras...
- Adverbia a slovesné tvary se nemění: les credo, les crescendo, les largo...

- Některá méně užívaná slova zachovávají tvar množného čísla dle **původního jazyka**: des errata, des gentlemen, des ladies...

- Jiná mají v množném čísle **dva tvary**, původní a francouzský: les maxima / les maximums, les matches / les matchs, les sandwiches / les sandwiches

- Le **média** má v množném čísle dva přípustné tvary: les média / les médias

■ ■ ■ MNOŽNÉ ČÍSLO VLASTNÍCH JMEN

- Jména osob, rodin nepřijímají znak plurálu: deux Dominique, les Jean, les Legrand, les Simon...
AVŠAK někdy: les Goncourts

- Jména **šlechtických a panovnických rodů** přijímají někdy plurálové **-s**: les Bourbons, les Capétiens, jindy nikoli, *např.* les Habsbourg

ČLENY / LES ARTICLES

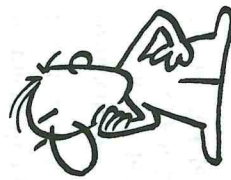
TVARY

	sg m	sg f	pl m / f
Člen určitý / article défini	le / l'	la / l'	les
Člen neurčitý / article indéfini	un	une	des
Člen dělivý / article partitif	du / de l'	de la / de l'	(des)

Člen určitý neelidovaný **le** a **les** se stahuje s předložkami **de, à**:

~~de + le~~ → **du** ~~à + le~~ → **au**
~~de + les~~ → **des** ~~à + les~~ → **aux**

ROZLIŠUJTE: člen kontrahovaný **du (de + le → du)**
 a člen dělivý **du**

UŽITÍ

41 ■ ■ ■ ČLENU URČITÉHO:

- jedinečná bytost, věc:
La lune est dans son plein.
La Terre tourne.
*Měsíc je v úplňku.
Země se otáčí.*
- obecně chápané podstatné jméno:
J'aime le vin.
Mám rád(a) víno.
- podstatná jména upřesněná např. vztaznou větou (→ 82, 266):
C'est le garçon qui te cherche. *To je ten chlapec, který tě hledá.*
- podstatná jména označující osoby / věci, o nichž se již mluvilo:
J'ai un frère et une sœur; le frère a dix ans, la sœur, vingt. *Mám bratra a sestru; bratřovi je deset let, sestra dvacet.*
- abstraktní pojmy: la paresse, le bonheur, l'amabilité, le sud
- zeměpisné názvy: la France, Le Havre, les Alpes, la Seine
- časová určení:
Nous sommes le 31 décembre. *Je 31. prosince*
Prague, le 11 janvier. *V Praze 11. ledna.*
Le dimanche 7 mai / Dimanche le 7 mai. *V neděli 7. května.*
Je pars le matin / à sept heures du matin. *Odjíždím ráno / v sedm hodin ráno.*
la Toussaint (svátek) *Všech svatých*
- řadové číslovky: les premiers (jours), au cinquième (étage, → 107)
- u vlastních jmen osob, rodin:
Les Monet sont rares. *Takových Monetů je málo.*
Les Duc arrivent. *Dukovi (už) jdou.*
- u superlativu při stupňování:
le plus grand, le plus vite (possible, → 52-56, 204-205)
- označení míry:
5 francs / F le litre *5 franků / F (za) litr*
2 euros / € le kilo *2 eura / € (za) kilo*
100 F / 20 € le mètre *100 F / 20 € (za) metr*

● označení části těla (→ 72):

- J'ai mal à la tête. *Bolí mě hlava*
 La jambe gauche me fait mal. *Bolí mě levá noha.*
 Lave-toi les mains. *Umyj si ruce.*
 Elle a les yeux bleus. *Má modré oči.*
 On m'a marché sur le pied. *Někdo mi šlápl na nohu.*

■ ■ ■ ČLENU NEURČITÉHO:

- neurčenost (v češtině lze doplnit nějaký):
Un homme est arrivé. *Přišel nějaký muž.*
- ve významu jeden, jedna:
Il y a un Dieu. *Je jeden Bůh.*
Je n'ai qu'un (seul) ami. *Mám jen jednoho přítele.*
- po c'est, ce sont bez bližšího určení:
C'est un grand musicien. *Je to velký hudebník.*
Ce sont des cassettes. *To jsou kazety.*
A.L.E.: Ce sont les cassettes de Luc. *To jsou Lukášovy kazety.* (→ 238)
- po slovesech être, devenir, rester, passer pour, je-li podstatné jméno doprovázeno přívlaskem:
M. Laval est un avocat célèbre. *Pan Laval je slavný advokát.*
A.L.E.: M. Laval est avocat. *Pan Laval je advokát.*

■ ■ ■ ČLENU DĚLIVÉHO:

- blíže neurčené množství látky, hmoty:
Prenez du vin. *Dejte si víno.*
Ce n'est pas du sucre. *To není cukr.*
Je vais chercher de l'argent à la banque. *Jdu do banky pro peníze.*
Je prends du thé avec du citron / du pain avec du beurre. *Vezmu si čaj s citronem / chléb s máslem.*

● označení atmosférických jevů:

Il fait du vent.
Il y a du soleil.

*Foukává vítr.
Svítlí slunce.*

● ve spojení slovesa faire + název sportu:

Je fais du tennis.
Il aime faire du sport.

*Hraju tenis.
Rád sportuje.*

TĚŽ: faire du violon / du piano / de la guitare / du théâtre / de la politique, etc.

● s abstraktními pojmy:

Tu as eu de la chance!
Il me faut du courage!

*Tos měl (ale) štěstí!
Potřebuji odvahy!*

● u vlastních jmen označujících dílo:

Elle joue du Chopin.

Hraje Chopina.

● v řadě spojení, např.:

Il fait du cent à l'heure.
Elle met du temps à venir.
Elle prend de l'âge.
On cherche du travail.

*Jede stovkou. (označení rychlosti)
Trvá jí to, než přijde.
Stárne.
Hledá se práce.*

Poznámky

Předložka de místo neurčitého nebo dělivého členu po výrazech množství a v záporu (→ 44).
Zastupování podstatných jmen s dělivým členem zájmenným příslovcem en (→ 63).

44 ■ ■ ■ VYNECHÁVÁNÍ ČLENŮ

Nejběžnější případy:

● podstatné jméno je doprovázeno jiným určovatelem:

ce film, mon disque, deux romans...

ALE: les deux romans *oba (dva) romány*

les trois cassettes *ty tři kazety* (tj. všechny)

● po výrazech množství:

beaucoup / nombre / peu / un peu ... d'argent, une tasse de café, un kilo de pommes, deux tranches de jambon...

ALE: beaucoup des arbres que j'ai plantés (jméno je blíže určeno)

● člen neurčitý a dělivý je v záporné větě nahrazen předložkou de:

J'ai un chien.
Faites du sport!
Luc a pris du vin.
Il fait du bruit.

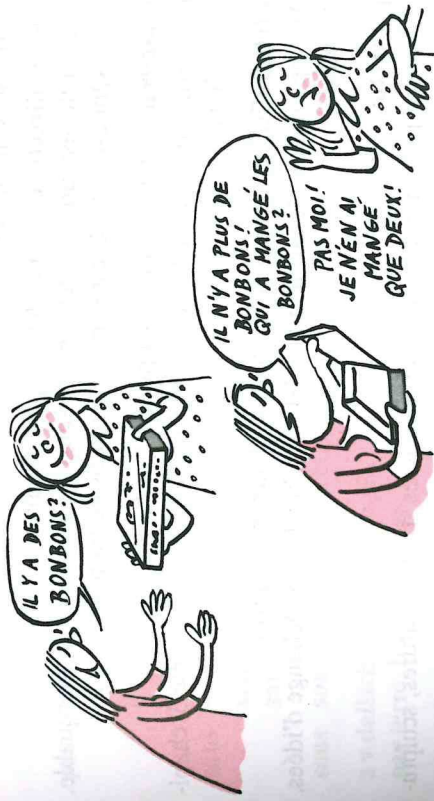
*Moi, je n'ai pas de chien.
Mais ne faites pas de yoga.
Il n'a pas pris d'eau.
Elle est sortie sans faire de bruit.*

(sans má záporný význam)

ALE: C'est du sucre.
Dis-moi un (seul) mot.
Il n'a pas dit un (seul) mot.

*Ce n'est pas de la farine.
Il n'a pas dit un (seul) mot.*

POZOR: Člen určitý se v záporné větě nemění:
J'aime le café. → Il n'aime pas le café.

● po spojovacích výrazech ni ... ni, soit ... soit, ne ... pas de ... ni de:

Elle n'a ni frères ni sœurs. Elle n'a pas de frères ni de sœurs.

ALE: Il n'aime ni le café ni le thé. (Člen určitý zůstává. → 250, 251)

● v oslovení, zvolání:

Chers amis! Bonjour, docteur. Merci, maître.

ALE: Salut, les enfants!

● v časových určeních:

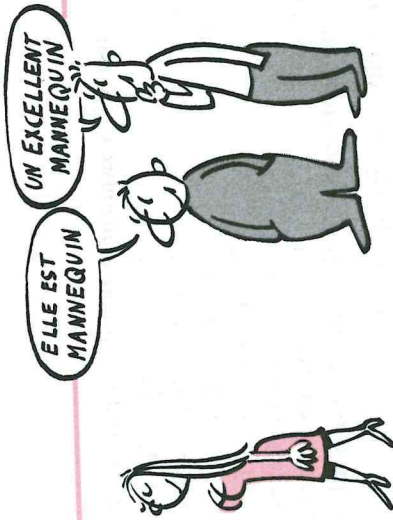
C'est lundi aujourd'hui.

Je rentre jeudi matin / demain soir / de lundi en huit.

ALE: Le dimanche, je vais au stade. (= tous les dimanches)

à midi, à minuit, minuit a sonné

TĚŽ: à Noël, à Pâques

- při označování profese: Elle est **directrice**. Je suis devenu **professeur**.
ALE: Elle est un excellent professeur / un écrivain remarquable.
Qui est-ce? – C'est le prof de maths de mon fils.
- v názvech obchodů, knih, v nadpisech: Papeterie. Grammaire française. Entrée. Sortie. Arrêt. Tome 3, chapitre 11, ligne 7
- v **telegrafickém slohu**, v inzertech, v elektronické poště: Arrivée samedi. Départ demain. JH cherche JF pour échange d'idées.
Attention!
- **při výčtu**: Ce musée présente de nombreuses œuvres d'art: peintures, sculptures, collages...
- v **příslivích**: Chose promise, chose due. Co se sibi, to se splní.
- **po předložkách (→ 209 a dále)**:
à
viždění určení
le moulin à café
un verre à vin
le papier à lettres
vyždění způsobu
à pied, à bras ouverts
ALE: une boîte aux lettres, une fille aux yeux bleus / au pull noir...
TÉŽ ve významu avec
une tarte aux fraises, une glace à la vanille, un pain au chocolat...

- avec** v některých spojeních
avec attention, avec soin, avec plaisir
ALE: (le café) avec du sucre, avec un grand plaisir
- de** v genitivu určovacím
une carte de visite / de géographie, la salle de classe / de cinéma / d'attente, une agence de voyages, un ticket de métro, des pommes de terre, cahier d'exercices
- en** en France, en Inde, en Iran, en été, en hiver, en or, en argent, en détail, en partie, en théorie, en pratique, en classe, en voyage, en vacances, en mai, en paix, en présence de...
ALE: en l'absence de / en l'honneur de...
- par** na označení způsobu, příčiny, podílnosti
par cosur, par crainte, par erreur, par bonheur, par malheur, par hasard, par personne / par semaine...
TÉŽ ve spojení par exemple
- sans** nemá-li podstatné jméno přívlastek
sans cesse, sans doute, sans espoir, sans exception, sans fin, sans chapeau, sans sucre, sans issue, sans gêne...
- sous** sous presse, sous prétexte
a v dalších spojeních, např.:
par terre, hors concours, hors saison
- v mnoha ustálených slovesných spojeních různého typu bez bližšího určení, např.:
avoir faim / soif / peur / raison / tort / sommeil
avoir besoin de qc / peur de q, qc / envie de qc
demander conseil / pardon à q
faire attention à qc / plaisir à q / preuve de qc
part de qc à q / peur à q
perdre courage / patience
porter bonheur / malheur
ALE: avoir une faim de loup (podstatné jméno je blíže určeno)
avoir une peur bleue
avoir un besoin fou